

“Yaşar Kemal” Kitabı Etrafında Yaşar Kemal’i Değerlendirmek *An Essay on Yaşar Kemal.*

Some Thoughts about the Book “Yaşar Kemal”

Nizameddin DURAN*

Adanalı gazeteci ve yazar Mehmet Poyraz’ın kaleme aldığı “Yaşar Kemal” adlı biyografik eserini büyük bir zevkle okudum. Eseri, bir çırpıda okuyup bitirdiğimi ifade etmeliyim. Rahmetlinin hayatındaki ilginç olayları yazar, sürükleyici bir üslupla ve başarıyla anlatmıştır. Kitap, çarpıcı gerçeklerle bezemiş olmasıyla okuyucuyu sıkmadan kendine bağlamayı başarıyor. Kitapla ilgili olarak şunu da hemen belirtmeliyim ki bu kitapta okuyucu, umulanın dışında bir Yaşar Kemal profiliyle karşılaşacaktır. Kitabı okurken sadece Ya-

* Araştırmacı-Yazar, Kültür ve Turizm Bakanlığı; nnduran@hotmail.com

şar Kemal'le ilgili malumat kazanmıyorsunuz, aynı zamanda pek çok konu, olay ve şahsiyetlerle ilgili malumatlar da elde etmiş oluyorsunuz.

Kitap, Göçeli ailesinin Van'ın Muradiye ilçesinin Ünseli Köyü'nden gelip Çukurova-Hemite köyüne yerleşmesinden başlayarak, Ustanın hayatı, yaşadıkları, gördükleri, eğitimi, dönemin siyasal, kültürel ve sosyal olayları ve bu şartlarda meydana getirdiği eserlerinden söz etmektedir. Eserin önemli konularından birisi, yazarın “çeteler”le ilgili anlattığı kısımlardır. Biz bu kısımları okuyarak, çetelerin Yaşar Kemal'i, ailesini, çevresini, düşüncesini ve edebi kişiliğini nasıl derinden etkilemiş bir konu olduğunu görmekteyiz. Eserde, Çukurova topraklarında var olan eşkiyaların çokluğu, eşkiya olan en yakınlarından birisinin; amcasının oğlunun dağda vurulması, diğer yandan da dayısının da dönemin önemli eşkiyalarından biri olması, “İnce Memet” romanının yazılmasında çok önemli etkenler olduğu anlatılmaktadır.

Kitapta önemli bir tarihi gerçeğe de işaret edilmektedir, o da, Yaşar Kemal'e “Mustafa Kemal” adını verenin **Yüzbaşı Ali Saip Ursavaş**'ın olmasıdır. Ali Saip, meşhur İstiklal Mahkemeleri'nin üç hâkiminden birisi olan kimsedir. Atatürk'e yakınlığı ile bilindiği söylenmekte olan Ali Saip'e, Kurtuluş Savaşı'nda Urfa'da gösterdiği başarıdan dolayı da soyadını Atatürk vermiştir. İleri sürülen iddia ise, esasında Urfa'daki Fransızlara karşı gösterdiği başarısının, tamamen önceden organize olan halka ait olduğu yönündedir. Ancak kendisi bu başarının üzerine oturmuştur. Başarısı bir yana, halk arasında, Urfa'da yaptığı katliamlar ve talanları konuşulmaktadır. Bunun teyidi olarak, Çukurova'da zorbalığı ile şöhret olmasıdır: Kozan milletvekili oluşundan sonra bazı arazilerin tapu kayıtları üzerinde oynayarak üzerine geçirmiştir. Köylünün arazilerini zorla alır; vermek istemeyenleri falakaya yatırır, tekme tokat döver ve hatta akla hayale gelmez işkenceler ederdi. Mala olan düşkünlüğü Mecliste de devam etmiştir. Milletvekillerinin maaşının artması için zam isteyenler arasında yer almasını haber yapan Tansu Çiller'in babası Hüseyin Necati'yi, Vakıf'teki bu haberinden dolayı tokatlaması hadisesiyle, skandallarına bir yenisini daha eklemiştir.

Kozan vilayetinin küçültülerek ilçe haline getirilmesine sebep olan da Ali Saip'tir. Ali Saip'in şenaati bunlarla da bitmemektedir. Hainliğini vefasızlığıyla da perçinlemiştir; kendisine soyadı veren Atatürk'e suikast girişiminde bulunduğu iddiası söz konusudur. Bu iddia üzerine tutuklanmıştır. Halkın gönlünde öylesine bir nefret uyandırmıştı ki, öldüğünde Çukurova'da bayram yapılmıştır. (Poyraz, 2015:12-15) Bu zalim adamın arazilerinin bir kısmını, Yaşar Kemal'in babası Sadık Efendi, “yarıcılık”la işletiyordu. (Poyraz, 2015:16)

Yaşar Kemal, ortaokuldayken Adana'da erkek Lisesi'ni okuyan **Turhan Selçuk** ve Birinci Ortaokulunda (Tepebağ Ortaokulu) beraber okudukları **İlhan**

Selçuk'la tanışır. Kitapta, Türkçe'nin piri ve alfabedeki harflere can veren kimse olarak tanıtılan (Poyraz, 2015:62) ve dünya edebiyatını etkileyen ve ayrıca taklit edilemeyen yazarlar arasında gösterilen Yaşar Kemal, (Poyraz, 2015:70) Bahçe köyünde öğretmenlik görevinde bulunduğu sırada, buraya iskambil kâğıdını ilk getiren kişi olarak bilinmesi de eğitimcilik açısından soru işaretleri bırakmıştır. Dahası, eğitimde iz bırakması gerekirken, burada oynadığı kâğıt oyunlarıyla adından yıllarca bahsettirmesi de daha tuhaf ve garip olmuştur.

Kitapta, Yaşar Kemal'in, varlığın ve yokluğun her türüsünü yaşadığı anlatılmaktadır. Onun yakın arkadaşı ve hemşerisi olan **Nesimi Çimen**, evinde, Behice Boran, Mehmet Ali Aybar, İdris Küçükömer, Can Yücel, İlhan Selçuk, Çetin Altan, Savaş Dinçel, Atif Yılmaz, Fakir Baykurt, Yılmaz Güney, Ali Özgentürk, Tuncel Kurtiz, Rahmi Saltuk, Egemen Bostancı ve Zülfü Livaneli gibi pek çok tanınmış simayı ağırlamıştır. (Poyraz, 2015:55) Onun da yakın çevresi bu simalardan oluştuğu söylenebilir. **Hocası Arif Nihat Asya**'nın onun gönlünde ayrı bir yerinin olduğu (Poyraz, 2015:98) söylenmiş olmasına rağmen bu sözün, pratikteki örneklemelerine hiç girilmemiştir. O, daha çok adı geçen çevreyle irtibat halinde olmuştur. Elbette tercihini bu yönde kullanmış olmasının eleştirilecek bir tarafı yoktur. Bu, sadece bir durum tespitidir.

Nazım Hikmet'in teyzesinin torunu olan **Mehmet Ali Aybar**'la tanışan Yaşar Kemal'in sosyalist düşüncesinin gelişmesinde Aybar'ın büyük rolü olmuştur. Yıllarca görüşmüşler, birlikte siyasi parti çalışmalarına katılmışlardır. Mehmet Ali Aybar, sol camiada bilinen ve önemli bir yeri olan kişidir. TBMM'de ilk defa temsil edilen Sosyalist devrimci düşüncenin partisi olan Türkiye İşçi Partisi (TİP)'nin genel başkanlığını yapmıştır. (Poyraz, 2015:44)

"Yaşar Kemal" ismini **Abidin Dino** vermiştir. Cumhuriyet gazetesinde yazmaya başladıktan sonra bu adı kullanmaya başlamıştır. (Poyraz, 2015:16) Yaşar Kemal'in ilk eşi **Tildan**'ın asıl adı: **Mathilda**'dır. **Tilda Kemal**, Abdülhamid'in baştabibi, **Yahudi asıllı Jak Mandil Paşa**'nın torunu, Osmanlı Bankası Genel Müdürü'nün kızıdır. Yaşar Kemal'in dünyaca tanınmasında Tildan'ın rolü büyüktür. Eşinin eserlerini yabancı dillere çeviren odur. 2001 yılında Yaşar Kemal, "hayatının aşkı"nı kaybeder. Ardından bir buçuk yıl sonra, **Ayşe Semiha Baban**'la, Zülfü Livaneli'nin şahitliğinde evlenir. (Poyraz, 2015:64)

Yaşar Kemal, Van'da **Akdamar Kilisesi**'nin yıkılmaması hususunda çok büyük gayretleri olmuştur. Bu çabası için tam 62 yıl sonra, 2013'te **Ermenistan Kültür Bakanlığı** tarafından ona "**Krikor Naregatsi**" nişanı verilir. (Poyraz, 2015:65) Bu konuda büyük gayret ve çaba gösteren Yaşar Kemal, ne garip bir durumdur ki, kendi memleketi olan Osmaniye–Kadirli'de vakıflara ait olan

Ala Cami'nin 1999'da Kültür Bakanlığı tarafından alınarak müzeye çevrilmesi konusunda sessiz kalabilmiştir. Dahası en yakın dostu arkeolog **Halet ambel**'in bu mabedi müze yapmaktaki ısrarı ve çalışması bilinmektedir.

Bu kitabın başında yer verilen **Yaşar Kemal**'in ifadelerinde, "*Benim taraf tutmam kadar doğal Ne olabilir ki... Kendimi bildim bileli Türkiye'nin balklarının yanındayım...*" (Poyraz, 2015:6) demektedir. Bunun yanında, Sosyalist olduğunu ve Sosyalizmle ilgili olarak, "*insanın içindeki eşitlik, adalet, özgürlük duygusu var oldukua sosyalizm savaşını zafere kadar insanoğlu sürdürecektir.*" (Poyraz, 2015:85) diyerek bu ülkenin değerlerine, insanına, halkına yabancının da yabancısı olan ve çıktığı yere bile sözü edilen bu yüce değerleri getirememiş, aksine kan ve zulüm üzerine temerküz etmiş bir sistemi, kendi halkına model olarak göstermesindeki tenakuzu/çelişkiyi göremediği anlaşılmaktadır.

Yabancılaşan bakış aasının Yaşar Kemal'i getirdiği nokta, onun dilini, kültürünü, edebiyatını anlamaya yönelik bir gayretin dışına taşımıştır. Değerlendirme yaparken, hükmünü vermede öylesine zorlandığı fark ediliyor ki, istemedenden de olsa bazı hakikatlerin ifadesinde kendini alı koyamamıştır. (Poyraz, 2015:92,93)

Ancak biliniyor ki, bir milletin kültürü ile dili arasında çok önemli bir ilinti, bir bağ bulunmaktadır. Bir milletin kültürüyle beslenen dilinin, bu değerleri bir Şekilde ifade edişi ve yansıtması, bizleri farklı hükümlere vardırması aldatıcı olur. Toplum, sahip olduğu derin kültürden beslenerek, onun içindeki her kesimin bunu ifade etmesi ve ortaya koyuş Őeklinin/biçiminin aslında bir çelişkiden öte, bir zenginliğin ifadesi/yansıtması olarak algılanması ve yorumlanması daha aklidir. Bunların her birinin, diğerinin karşıtıymış gibi değerlendirilmesi ise zengin kültürümüzü daraltma yönünde, ona vurulabilecek en büyük darbe olsa gerektir. Bir köylü yurttaşımızın değindiği gerçekle, aynı konuda edebi bir üslupla beyan edilen gerçek arasında, sonuç itibariyle bir farkın olmadığı görülebilir. Üniversite hocasının yazılarının çok ilgi çekici olmasının sebepleri sorulduğunda, verdiği cevap, tam da bu konumuza açıklık getirmektedir. Hoca, "Ben yazdığım bütün yazılarımı nineme dinletirim. O da neresinin olup olmadığını, kendi üslubuyla beyan eder. Yine bir yazıyı dinletmiştim, o da 'olmamış oğlum!' dedi. Bana göre yazı olmuştu. Sordum: 'niye olmamış nine?' Ninem, tam da arifane bir cevap verdi bana: 'Ben niyesini bilmem oğlum, olmamış da ondan!'" işte bilgelik budur.

Eğer bugün Osmanlı'nın yok olmasıyla kültür, edebiyat ve dilinin yok oluşundan söz edeceksek ve buradan hareketle onun lmşlğnden veya yapaylığından dem vuracaksak, tutunacak dalımızı kendi elimizle koparmışız demektir. Bugün "*Türk dilini yapan Anadolu balkı, balklar ortadan silinmedike dillerinin silinmesi bemen hemen olanaksız...*" denilirken, Türk ailelerinin asimilasyondan geçirilip bir kültür emperyalizmine tabi tutuluşundan sonra, bugün

aileler öyle bir hal aldı ki, ne çocuklar büyüklerini, ne de büyükler çocuklarını anlamaktadır! Hangi dilden bahsedilmektedir? Yazışmalarda sesli harfler atılarak "ucube bir dil" icat eden Anadolu insanının güzelim çocuklarının bu gerçeği görmezlikten gelinebilir mi? "Halklar ortadan silinmedikçe" ifadesiyle, umarım ki beden silinmesi kast edilmemektedir. Ancak bir kültürden, bir milleti millet yapan değerlerden ve onların örf adet ve geleneklerinin şerkillendirdiği dilden söz edeceksek ki bence mesele budur, o zaman değerlendirmelerimizi sil baştan yeniden el almamız gerekecektir.

Nitekim hemen hemen aynı dil ve üslup ve aynı yazı tarzını kullanan **Kemal Tahir**'in bu konudaki yaklaşımı bizlere farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Onun yazmış olduğu ve 1968 yılı Türk Dil Kurumu ödülünü kazandıran meşhur "**Devlet Ana**" romanının ilk sayfasında yer verdiği Nazım Hikmet'in dedesi, Nazım Paşa'nın şu sözüne dikkat çekmiştir: "*Be biz Osmanlılarız, bizde çok insan bulunur.*"

Kemal Tahir de sosyalist bir gelenekten gelmiş olmasına rağmen, kendisini diğerlerinden ayıran önemli özelliklere sahip bir romancı ve düşünürdür. Esasen sosyalist düşüncede olanların bir kısmı Marksizm yanlısı, bir kısmı hümanist, bir kısmı da Osmanlıcı sosyalistler olarak yer almaktadır. İlk ikisi, Batıcı olmalarına rağmen, Osmanlıcı olan sosyalistler, bazı yönleriyle ilk ikisine karşıdır. Bunlar, bizi büyük millet yapan tarihi değerlere yönelmekte ise de bir arayıştan öteye, bazı çıkışlardan ibaret kalmaktadır... Bu düşüncede olanlardan birisi olan Kemal Tahir, içinden çıktığı çevrenin yanlışlarını küfrederek onlara yüzlerine karşı söylemekteydi. (Miyasoğlu, 1975: 27,35,36)

Yaşar Kemal, "**İnce Memet**" romanına kaynaklık eden ortamın bozukluğuna işaret edip nedenleri üzerinde, enine boyuna analiz yapma yerine, adeta "**İnce Memet**"'in çıkmasına zemin hazırlayan bu ortama ve şartlara teşekkür mesabesinde, hiç dokunmadığı söylenebileceği gibi hatta ve hatta bu ortamdan bir kahraman yaratmış olduğu da... Hem de eşkıyadan bir kahraman!.. (Poyraz, 2015:68)

Buna benzer bir konuda **Kemal Tahir**'in konuya bakış açısını, işleyişini ve değerlendirişini görelim: Sen-Jan şövalyelerinden Notüs Gladys ile hancının Gençoğlu Mavro arasında geçen konuşmasında, Mavro, şövalyeyi bilgilendirmektedir: "**Bilmeyen, Uçlarda geçim kolay, soyguncunun işi kıyak'der. Yanılır ki ne kadar... Çetindir, düzenin temeli bozulmadan, burada soyguncuların durumu...**" (Tahir,1975:34) ve romanda eşkıyaların yaşama koşullarının ortadan kaldırıldığına işaret edilmektedir. Değil kendi vatandaşının, bir gayrimüslimin de emniyeti teminat altına alınmakta olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Durum böyleyken Osmanlı'nın ortaya koyduğu değeri yok saymak ve itibarsızlaştırmak için, kendince bir açık yakalamışçasına bir ucundan tutup yük-

lenmek ve bunun aracı olarak Osmanlının “dilini” diline dolamak, beyhude gayretlerdir. **Kemal Tahir’in** değindiği o derin kültürün künhüne varmak için orta e kadar tahsil görmenin de yeterli olduğunu kimse söyleyemez! Ne ki harf devriminden sonra bile, **Mustafa Kemal’in** Osmanlıca’yı, kolaylığı açısından kullanmaya devam ettiğini herkes bilmektedir. Bu hususta İsmet Paşa ile aralarında geçen diyalog rivayetleri meşhurdur.

Dil ve kültür konusundaki değerlendirmeyi, hemen hemen herkesin mtfevik olduğu erbabına bırakmamızda yarar olduğunu düşünmekteyim. **Cemil Meriç’in** meseleye bakışı ve değerlendirmesi şöyledir:

“Unesco kapitalizmin bin bir mistifikasyonundan biri. Unesco ideali bir nevi afyon. Milyonları, kudurmuş sürüler halinde birbirine saldırtan yalanları Asya imal etmedi. Irkçılık Fransa’da doğdu, Almanya’da gelişti, Amerika’da uygulanmaktadır. Sevgili Amerika bir yandan sulhun, hürriyetin havarisidir, bir yandan kendi vatandaşlarına kuduz köpek muamelesi yapar. Unesco açıkgöz düşünce canbazlarının büyük bir iştahıyla memelerine sarıldıkları garip bir inek. Türk edebiyatı namına, okuması yazması olmayan bir panayır soytarıasının, bir **Yaşar Kemal’in** hezeyanlarını dünya piyasasına sürer. Unesco süslü kutularla sunulan bir afyon. Amacı Asya’yı, Afrika’yı terbiyeli bir sirk hayvanı haline getirmek, kurdun dişlerini törpülemek ve kpekleştirmek onu. Geçelim... (Meriç, 2007a: 126, 127)

Başka bir değerlendirmesi de şöyledir:

Peyami, Pierre Emmanuel için bir rakiptir. Daha etoflu, daha derine inen, daha nüanslı bir zeka. Yaşar Kemal bir Afrikalı. Etiyle, ihsaslarıyla yazan bir ilkel. Ve bir sirk hayvanı gibi enteresan. Batı, İnce Memet’i bizi küçük görmek için çevirdi. Haçlı seferlerinden beri kendine göre bir şark (doğu) yaratmıştır Batı. İnce Memet o imaja uyduğu için hoşuna gider. Yaşar Kemal Batı’da hiç kimsenin rakibi değildir. Nebatat bahçesinde tatsız tutsuz bir ot. İbn-i Haldun hala karantinedir. şöhretin terkibi de bazı yemeklerinki gibi tiksindirici. Mutfağa girince iştahınız kapanır. Yaşar’ı niversal yapan reculiyeti. Yahudi kızı İnce Memet’i İngilizce’ye evirmese dünya edebiyatı bu şaheserden ebediyen mahrum kalacaktı. Neden Orhan Kemal milletlerarası olmadı? Köy romanını Yaşar’dan önce, Yaşar’dan güzel yazdığı halde? Cevap basit: felek karşısına bir Yahudi kızı çıkarmadı. Peyami’yi kim evirecekti Fransızca’ya? Peyami üsluptur, nanstır. (Meriç, 2007b: 362)

Türk Edebiyatı’nda da edebi kişiliği ve düşüncesi üzerine bu meyanda açıklamalar kaydedilmektedir: Yaşar Kemal, zamanında ve gereği kadar tahsil görememenin yarattığı eksiklerin sosyal hayattaki ezikliğini hep hissetmiştir. Fikri açıdan soru işaretleri yaratan cümleleri sorunlu olmuştur; sanatın birleştiriciliği adeta unutulmuştur Mesela **“Bazı kimselere karşı birleşmek”** ge-

rektiğini, yani roman yerine partizan politikayı önemseydiği belirtilmektedir. (Kabaklı, 1974: 777-779)

Bir ortaokul mezununun çevresinin, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik etkisi altında kalarak, girdabına düştüğü sosyalizm düşüncesinde olmasına rağmen, bunu kötü amaçlarına kullanmak isteyenlere geçit vermemesi, yaslandığını söylediği Anadolu ruhunun tezahür etmesi, takdire şayan büyük bir olay olduğunu ifade etmek isterim. Olayı Paris Büyükelçimiz **Tanışuğ Bleda** anlatmaktadır:

"Starsbook Üniversitesi fahri doktorluk payesi verirken Yaşar Kemal'in yanındaydım. Salonun gerisinde oturan PKK'nın Fansa sorumlusu, **'Romanlarınızı niye Kürtçe değil de Türkçe yazıyorsunuz'** diye sorduğunda o dev vücuduyla ayağa kalkıp, **'Hergele, ben Türkoğlu Türküm, oraya gelirsem seni doğduğuna pişman ederim' demesini hatırlıyorum.**" (Poyraz, 2015:99)

Kitapta, **Muhittin Nalbantoğlu**'nun ifadesine dayanarak aktarılan; "UNESCO'nun Mevlânâ'yı dünyanın 5 büyük adamı arasında saydığını, bu haberi **Nurettin Topçu**'ya aktardığımda onun, 'Mevlânâ dünyadan büyük adam' dediğini Yaşar Kemal'e söyledim. Rahmetli Nurettin Topçu yeni ölmüştü... Yaşar Kemal bana dönüp, **'Ulan, Nurettin Topçu'nun bu sözü söylediğini bilseydim onun cenazesine giderdim. Ülkücülerin beni öldüreceğini de bilsem yine giderdim'**" (Poyraz, 2015:98) ifadesinden Yaşar Kemal'in bir şekilde kendi insanına ve değerlerine yabancı kaldığı anlaşılmaktadır.

Menderes dönemini değerlendirirken, bir ön kabullerin ve bildik yaklaşımların cenderesinde fikirlerini ifade etmeye çalışması da bizi bu düşünceye sevk etmektedir.

"1950'de iktidara gelen **Menderes** politikası tutucudur ve **Atatürk**'e, devrimine karşıdır. Gericilik metotlu olarak, devlet eliyle, hükümet eliyle bu noktaya getirildi. Ama Anadolu halkı gene de bunlarla beraber değil. Özellikle de köylü, yaşam biçimiyle laikdir. Ben çarşafı ilk kez, bizim köyden Osmaniye'ye bir kız gelin gittiğinde görmüştüm, diye **Ahmet Taner Kışlalı** ile yaptığı röportajda aktarıyordu." (Poyraz, 2015:106)

Yaşar Kemal, "200 yıldır Batı'yı taklit ediyoruz. Maymundan insan çıkmaz..." (Poyraz, 2015: 106) derken, 2013 yılının Mayıs ve Ağustos aylarında Türkiye'yi sarmalına almak isteyen Batı emperyalilerin yerli işbirlikçileriyle birlikte başlattıkları ve adına **"Gezi"** denilen kalkışmadaki duruşu ve konuşmaları bu düşüncesini tezip etmektedir. Hem de yabancı bir basına yazıyor. İtalyan La Repubblica gazetesindeki yazısında:

"Bu baskı yeter artık. Tolerans ve Saygı gerekir. Şimdi Hükümet bu kalabalığa kulak versin." (Poyraz, 2015:114)

Türkiye’de **“Gezi”** olaylarının içyüzünü bilmeyen kalmadı. Hele her sözünde ona yaslandığını iddia ettiği, alanlara sığmayan o muazzam halkın canhıraş toplanmaları ve Başbakanlarını bu müstemleke zihniyete teslim etmemelerini Yaşar Kemal, o günlerde nasıl yorumlamıştır bilinmez, ama tıpkı **Ala Cami**’nin müzeye çevrilmesi hadisesinde olduğu gibi sessiz kalmışsa bu, kendi dayanaklarını kendi eliyle yıkmış demektir.

Yine, Gezi kalkışmasında hükümete adeta ulti matom çekme tavrı ile birlikte ondan kalabalıklara kulak vermesini isterken, dünyanın bir kültür bahçesi olduğunu, orada binlerce çiçeğin yetiştiğini ve her çiçeğin kendi rengi ve kokusu olduğunu, dolayısıyla dünyamızın bu bin çeşit çiçeklerle çok güzel olduğunu haykırmaktaydı.

Yabancı basında arz-ı endam ederek, demokrasi, hürriyet, tolerans dersi veren Yaşar Kemal, çok sevdiği halkın tercihini eleştirmekten imtina etmemiştir. Adnan Menderes’i seçmesine akıl sır erdirememiş olsa gerek, fikri aidiyet izhar ettiği düşünceye temenna çakarcasına Menderes’in tutuculuğundan, Atatürk karşıtlığından dem vurmaya başlamıştır. En vahimi, **“gericilik”** gibi bir kavramı halka reva görmesi ve bunun da devlet eliyle ve metodlu olarak bir noktaya getirildiğini o **“aşıklar geleneğinin”** bir temsilcisi olarak (!) onun ağzından dökülmesidir.

Bin bir çiçeğin olduğu çiçek bahçesini düşleyen Yaşar Kemal için, hangi çiçek veya hangi çiçeğin rengi hoşuna gitmedi de çiçek bahçesinden onu koparıp atmaktadır? Bir çarşafı kadını ilk defa şurada görmüş olduğunu ifade ederken, cin çarpmışlıktan bahseden bir eda içerisindeydi sanki! Yaşar Kemal’e bu çok mu garip geldi? Tumturaklı cümlelerle oluşturulmaya çalışılan çiçekli dünya bir kadının çarşafına mı dayanamadı ve yerle bir oldu?

Sözlerle, sosyal hayatın ahengi ve mutabakatı beyinlerde telif edilmemişse, düşünceler ve onun ifadesi olan cümleler, çelişkilerden hiçbir zaman arınamayacak demektir. Bundan dolayı kurulan veya kurdurulan cümleler ne kadar büyümlü olursa olsun Musa’nın asasının karşısında onların kaderi, hiç şüphesiz yerle yeksan olmaktır. Hakkında övgüler dizilen bu halk, ona övgüler yağdırılarak, doğru bildiğinden döndürülebilir mi? Eğer kandırılmayacak kadar bilge ve yüce ise insan, böyle bir zehaba nasıl kapılabilir?

Sonuç

Yaşar Kemal’i kendi yetenekleri ve özellikleri çerçevesinde değerlendirmeden ve onu **“Yaşar Kemal”** yapan yan faktör ve etkenleri göz önünde bulundurmadan, gerçek manada o, ne anlaşılabilir olur ne de değerlendirilmiş... Onun düşünceleri, inançları değerlendirilmesi ve edebi kişiliği, bütüncül bir ba-

kış açısına sahip olunursa, ancak sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilir ve ortaya konabilir.

Kabul etmek gerekir ki, yaşadığı muhitin sağladığı ortam gereği Yaşar Kemal, Çukurova’da **‘âşıklık’** geleneğini önünde bulmuştur; **Karacaoğlan** ve **Dadaloğlu** gibi âşıkların öncülüğünde bu mesleğe sülûk ettiği söylenebilir. Yine destan ve destan anlatıcıları da onun ilgisini çeken meslekler arasındaydı. Nihayetinde Yaşar Kemal *“yazı dünyasına ‘ağıtlar’ derlemesiyle giriş yaptığı* (Poyraz, 2015:22) belirtilmektedir. O, folklor derleyicilik, fıkra, röportaj, hikâye ve roman türlerinde eser vermiştir, ancak onun roman ve hikâyelerinde bile bir röportaj havasının sezildiğinin (Kabaklı, 1974:776) söylenmesi, esasen onun ilgi alanına da işaret edilmiş olmaktadır.

Umarız ki, edebi kişiler hakkında yapılacak çalışmalar, onların özellikleri ve yetenekleri heba edilmeden ve değerlere sahip çıkma kaygısı ve sorumluluğuyla değerlendirilir. Bu anlamda onlardan azami istifade etmenin yolları açılır ve imkânları hazırlanır.

Hiç şüphesiz her hak sahibine hakkını teslim etmek de işin esasıdır. Hakkaniyetli bir duruşa da yakışan odur. Elimizdeki “Yaşar Kemal” kitabının, bu yolda atılacak adımlara vesile olmasını temenni ederiz.

Kaynakça

- Kabaklı, A. (1974). Türk Edebiyatı, İstanbul: Türk Edebiyatı Yayınları.
Kemal, Y. (22-28 Mart 1987). Söyleşi: Ahmet Taner Kışlalı, Haftaya Bakış Dergisi.
Meriç, C. (2007a) Jurnal II, İstanbul: İletişim Yayınları.
----- (2007b). Jurnal, I, İstanbul: İletişim Yayınları.
Miyasoğlu, M. (1975). Edebiyat Geleneği, İstanbul: Yenisanat Yayınları.
Nalbantoğlu, M. (2015). Yaşar Kemal’in dünyaya mesajı - Muhiddin Nalbantoğlu; 04.03.2015)
Poyraz, M. (2015). Yaşar Kemal, Adana: Karahan Kitabevi.
Tahir, K. (1975). Devlet Ana, İstanbul: Bilgi Yayınevi.